

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELENIK
minden pénteken
legalább egy iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félévre 2 ftal fizet-
hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.
Pénz- és érték küldemények az
ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ
(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)
a lap szellemi részét illető küldemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ.
(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
címzendők.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

		1-11	1-31	1-61	1-121	1-181	1-241
		szeri hirdetéskor					
10/16	16/16	kr	ft	kr	ft	kr	ft
10/16	láp	14	36	70	120	160	200
3/16	"	7	18	35	60	80	100
2/16	"	350	9	1750	30	40	50
2/16	"	175	450	875	15	20	25
1/16	"	90	225	440	750	10	1250

Többszöri hirdetésnél nagyobb kedvezmények.
Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor
a hirdetés megjelenik.
A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni;
mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetése
számára.
Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala
és a r. k. Lyceum nyomda központi irodája (főtér gr. Te-
leki Domokos-ház.) Mellékletek 5 o. é. ftba számit-
tatnak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

A tengeri hasznáról.

A hosszas esős idő a tengeri kapálást meglehetősen hátráltatta, a vetések elgyomosodtak s a gazdák kénytelenek minden erejüket és tehetségüket kukorica kapálásra fordítani, s minthogy minden gazda kukoriczája megműveltetésével vesződik, én a kukorica hasznáról — bár annak nélkülözhetlenségéről meg vagyunk győződve — akarok néhány sorral megemlékezni.

Mint emberi élelem nagy szerepet játszik a háztartásokban, a szegényebb sorsuaknak majdnem egyedüli kenyere, tápereje a tiszta búzával vetekedik, s a ki hosszasan vele táplálkozott, kellemetlen izt nem vesz észre. Amerikában minden 3—5 font tengeri lésztába egy késhegynyi sódat tesznek.

Részemről jobban szeretem a buza kenyeret, azonban 1/3-ad arányban buza, rozs, tengeri lisztet keverve, igen izletcs kenyeret nyerhetünk. Továbbá elegendőkép ismerjük a tejes, turós és zsirós puliszkát; kevés háztartás létezik Erdélyben, hol hetenként többször vacsorául ne használtatnék. Főtt és sült kukorica gazdag és szegények asztalán szívesen látott vendég, sülve izletesebb, főve azonban egészségesebb.

Hát még a pattogatott kukorica, ugynevezett kakas, a lányok és gyermekek kedvencz csemegéje.

A mely kukoricza kipattog, az csira képes. Házi állataink, minden gabonanem közül leginkább szeretik.

Amerikában helyenkint a lovat kizárólag kukoriczával abrakolják.

A tengeri szemben körülbelöl .70% keményítő 7% olaj és 10% siker van; ezen kedvező összetétel minősíti arra, hogy sertéseinket csak kukoriczával hizlalhatjuk haszonnal, mely után szalonnája, zsirja tömöttebb, keményebb lesz, a moslék, makk vagy árpával hizotténál.

Majorságunk ismét csak tengeri szemmel táplálva tenyész legjobban; legizletesb husa van a csirkének, ha kukoriczával él; libát, ruczát ismét csak avval hizlalunk. — Szeszgyártásra nagyban használtatik, sőt serfőzésre is alkalmas, természetesen csak keverve árpával. Ha jól emlékszem a m.-óvári híres ser 1/5 részben kukoriczából készül.

A kukorica szára kitünő marhatakaromány, főkép szecskának vágva, kevés sóval, dara s korpával befülesztve, megbécsülhetlen. Ha vágatlanul étetjük, a megmaradt vastag szárok, fanélküli vidéken használható tüzelő anyagot szolgáltatnak, nem különben a morzsolás után megmaradt csutka is, mely takarmányszük időben csekély tápereje daczára is megőrölve étethető.

Csuhája, vagy is csövének takaró levelei 1/4 hüvelykes szélességű szálakba tépve, derék aljba

tömve nem csak ruganyos fekhelylyel, de tiszta féregmentes ágygyal kedveskedik, ugyanezen csuhákból kitűnő csomagoló papir készül; hogy marhánknak kedves eledele, talán felesleges is megemlíteni.

Sajnos, hogy gazdaságainkban a tengeri, csak mint szemet adó növény miveltetik és talál méltánylásra, mint zöld takarmány pedig nagy részben, de azt mondhatom a kis és középbirtokosoknál teljesen mellőztetik, pedig takarmány értéke és termés mennyisége felülmul minden vetett zöld takarmányt. Junius közepétől egész késő ősziig kitűnő zöldtakarmányt nyerhetünk jármás ökreink és fejős marhánk számára, ha Aprilis közepétől Junius közepéig két heti időközben marha állományunkhoz arányosított területbe, jól mivelt, trágyázot földbe sűrűn egy holdba 6—8 vékát vetünk. Még a legnagyobb szárazságban is kielégítő vágást ad. Ugarlás, hordás és vetőszántáskor a tikkasztó hőségben, mely üdítőleg hat jármás ökreinkre a zöld tengeri, csak az tudja ki már étetett; és ki csak egy évben megkísérelte, vetésével sohasem hagy fel; továbbá viz és czukortartalmánál fogva fejőseink jó és sok tejjel fizetnek, visszaszolgáltatóván bőven abbéli költségünket. Különben a zöldtengeri étetést sokan ismerik, de csak a fattyu vagy mellékhajtásokból, melyet kukoricájuk második kapálása után szükségkép kívágnak.

A vetés rendszerben a kukoricza, mely a földet miveltetése miatt tisztán felporhanyitva hagyja hátra, és mint oly növény, mely növény-physiologia tulajdonánál dús levélzeténél fogva tápanyagait főképp a levegőből szívja, nagy becslésben részesül, mert fennt érintottem tulajdonságai arra minősítik, hogy kül-, vagy belterjes, váltó, vagy szabadgazdaságokban egyaránt felvehető és fel is veendő.

Ébner Sándor.

A méhészet köréből.

A kolozsvári méhész egyesület telepén a múlt hó 15-én az anyakasok megvizsgálása alkalmával és pedig a 114 számú kasnál, kottlósság a z a z p e t e r o t h a d á s *) mutatkozott. 8-án a kas aldeszkáján mák alakú barnafeke-

*) A peterothadásnak legvalószínűbb és elfogadható oka az hogy a peték áthűlnek s a gondozó méhek róluk eltávoztak. — Megesik ez, ha a szép tavaszi napokra egyszerre durva idő fordul, s különösen ha a hideg szél a nagy röpelykon vagy egyéb nyílásokon a kasba erősen behatol. Ekkor a méhek az alsó, valamint a hátsó részben levő petékről eltávoznak s felül húzódnak össze s így a takaró nélkül maradt peték áthűlnek és elrothadnak. De megtörténhetik ez nyáron is pl. a mesterséges rajkészítésnél, midőn egyszerre sok népet veszünk el a kasból, vagy ha a kasban több lépet teszünk

te hulladék gyanut ébresztett e kas iránt. 15-én a hulladék nagyobb mértékben volt, ezért a középből egy lépet kivágtunk és a bennerejlő barna fedelű fiasítást a kinyitás után részben jó, részben pedig rothadt állapotban találtuk; estve, pedig midőn már az egész család honn volt, kénnel megöletett, a kas csupja lefűrészeltetett a benne talált lép pedig kifőzés útján fog fertőtleníteni.

Ezen szerencsétlen anyakas azon méhek től származik, a melyeket az egyesület a múlt őszi egy lombi birtokostól vett.

Ez eddig az egyesület telepén elé nem fordult eset feltűnőleg épen akkor történt, a mikor a tavasz nagy mostohasága daczára sikerült a tavaszkor kített kasok egész számát egy százalék veszteséggel az idő javultáig megmenteni.

A több év óta az egyesület szolgálatában levő paraszt méhészt kért, hogy ajándékoztassék a pusztítandó család nekie, mivel érti annak megmentési módját.

Az általa elbeszélte mód a következő: a lépeket anynyira megmetszi, hogy semmiféle fiasítás a kasban ne maradjon; a kasnak más helyet ad az előbbtitől jó távol s ott négy napig zárva tartja.

Az apistica teoriájával ez nem egyez ugyan meg, de mégis megérdemli a közétevést; hátha más is tett-e módal kísérletet és pedig sikerrel; hasonló nézetet különben mivel méhésztől is hallottam.

Méhészkedő bajtársaink nem fogják érdek nélkül olvasni, milyen sorsban részesült eddig Kolozsvárt a legéde sebb terménynek előállítója, azaz mint teleltek ki s mint vannak jelenleg is méheink.

A tavasz kezdete a múlt évi remekhez hasonlított, de azért az idén még sem láttunk April végén földött anyaházat; a tavasz haladtával az időjárás mind kedvezőtlenebb lett annyira, hogy a leggazdagabb kasok is megkönnyültek, a gyengék pedig csak többszöri élelem adással voltak megmenthetők; feltűnő volt az, hogy a kora tavaszkor elé állott herét a jó kas hetekig leszorítva tartotta, mintegy barometriumul arra, hogy a rossz idő nem lesz állandó és azért a herét nem ölte meg.

És ime be is állott a jó idő, megkezdődött a kasoknak nagybani javulása, beállott a rajzás és foly szépen és meglehetősen dúsán.

A szénafüvek általában igen is gyengék, tehát alkalmasint az idén is későn fognak kaszálatni, s így elég eledele lesz a rajoknak.

Szentgyörgyi József.

mint a mennyit a nép gondolni képes, s végre ha záporok vagy jégcsök a munkán levő nép nagyrésztét leverték. A nép, sok esetben segít ezen bajon, ha t. i. nagyon meg nem fogyatkozott; az áthült s elromlott petéket a sejtekből kihuzza s a sajtet is kitalkritja. Mesterségesen leginkább úgy segíthetünk a bajon, ha a beteg lépet kivágtuk a meddig csak a romlott peték mutatkoznak benne, vagy ha új szállást adunk a népnek, vagy ha legalább egy óra távolságu helyről hozott néppel a meglevőt gyarapítjuk.

(Lásd bővebben: Huber, Bieneuzucht 129 stb.) Sz e r k.

Válasz Belke Tivadar ur „Ellenészrevételeire“.

Azon czikknek a czime, mely e lapok mult számában Belke Tivadar ur keszthelyi gazdasági tanintézeti kertész neve alatt megjelent, legkevésbé sem lepett meg; mert hiszen az általam a Jelinek féle-gyümölcsfa-tenyésztésről irt ismertetés, a nyilvánosság elé lévén szánva, készen voltam reá, hogy mint minden új eljárás (Neues Verfahren) ellen, mely az eddigi gyakorlattól eltér, ugy ez ellen is lesz a ki felszólal.

Sőt megvallom óhajtottam is ezt, mert hiszen minden új eszme, csak a minden oldalról való megvitátás keresztüztében nyeri meg vglódi megtisztulását.

De hogy valaki, s főleg ha ez a valaki egy gazdasági tanintézetnek a kertésze, a kinek tehát e részben is példával kell elől menni tanítványai előtt, hogy miként kell egy szakmunkát megbirálni, legyen az jó vagy rossz, — oly modorban és oly hangon rohanjon neki, egy új eljárásnak a gyümölcsfa-tenyésztés terén, mint ezt Belke ur tette: azt nem vártam.

Belke urtól én teljesen tárgyilagosan tartott, minden személyeskedéstől ment, komoly, szakavatott bírálatot reményltem olvashatni. És pedig nem is a Jelinek ur munkájának bírálatát, — mely munkának bírálata tulajdonképen a német szaklapok feladata, — mert én sem a Jelinek ur munkáját ismertetem, hanem vártam volna a Jelinek ur általam ismertetett eljárásának bírálatát, még pedig az általam közlött ismertetés alapján, miután a magyar olvasó közönségnek csak ez alakban került a Jelinek ur gyümölcs-fatenyésztési eljárása tudomására: S ha Belke ur ezt tette volna; pontról pontra elfogadható érvekkel czáfolva az ott elmondottakat, az esetben eszembe sem jutott volna az „Ellenészrevételekre“ válaszolni, habár e tárgyról nézeteink eltértek volna is. De mivel Belke ur e helyett, Jelinek ur munkáját veszi nem annyira bírálat, mint gorbáskodás alá, s Jelinek ur munkájáért, — melynek alapján azután eljárását és így ismeretésemet is elítéli — engemet is felelőssé akar tenni, holott én nem Jelinek ur munkáját, hanem igenis, Jelinek ur eljárását s azt sem csupán munkája után ismertetem, s ajánlottam figyelmébe a magyar olvasó közönségnek, a miért azután a felelősséget természetesen most is elvállalom: — most már kényszerítve vagyok én is válaszomban sok oly dologra kitérni, a mi különben ha Belke ur csupán a komoly bírálat keretében tartotta volna „Ellenészrevételeit“ tulajdonképen nem tartozott volna e térre.

Mindenek előtt Jelinek ur munkáját illetőleg kikell nyilatkoztatnom, miszerint azt én ismertetésemben a magyar olvasó közönségnek nem ajánlottam, mert azt, hogy egy helyen azt jegyzem meg róla, hogy a kik ez eljárásról többet akarnak olvasni, (mint a mennyit én ismertetésül elmondandó leszek), azokat a munkára utasítom, azt hiszem ajánlatnak csak nem fogja senki sem keresztelhetni.

Nem ajánlottam pedig Jelinek ur munkáját azért, mivel annak élettani részét sikerültnek magam sem tartottam, s becseselttem is csupán annak gyakorlati, vagyis azon része bir, melyben J. ur tenyésztési eljárását közli, a mely eljárást azután, épen azért, mert a munkát ajánlani nem akartam, oly részletesen igyekeztem ismertetni, hogy annak olvasása által, amaz eljárásról

tiszta fogalmat legyen képes magának mindenki szerezi és épen ez volt azután oka annak is, hogy a munka megvétele ellen se tettem óvást, mert hogy ily terjedelmes ismertetés után, ha valakinek mégis kedve kerekedik a munkát megvenni, hogy azért engem tegyen felelőssé: az valóban még álmomba se jutott volna eszembe.

Hogy J. ur munkája, terjedelméhez képest drága azt, én is beismerem, valamint beismerem azt is, hogy nem helyesen teszi, hogy az ily drágán árulja, mert ezzel eljárása megismertetésének s terjedésének árt. Ámde szerintem e drágaságnak is megvan a mentsége épen a munka czimében, mely így hangzik „die reform der Obstbaum zucht das Geheimniss der neuen Obstbaum Veredlung.“ Tehát J. ur munkáját mint titkot árulja — s így ha valaki e titok birtokába kíván jutni — csak magát okolhatja azon 3 frt 50 kr. kiadásáért, főleg akkor, midőn én az egész titkot, ingyen feltártam a magyar olvasó közönség előtt, feljogosítva azon oknál fogva is, mert az egész eljárást saját szememmel láttam; mert az egész eljárás helyességéről saját szememmel győződtem meg és J. uran kívül még egy oly egyéniség győzött meg ezeljárás jelentőségéről, kézzel fogható tények által — kinek, mint egy terjedelmes uradalom igazgatójának; semmi érdeke nincs s nem lehet abban: vajjon J. ur eljárását ismeri e s követi-e valaki vagy sem.

Ennyit válaszul általában.

S most térjünk a részletekre, vagyis a válaszra Belke ur „Ellenészrevételeire“.

Mintán Jelinek ur nevét a magyar olvasó közönség legelőször hihetőleg azon ismertetésben olvasta, azt tartom, hogy a mennyiben Belke ur J. ur munkájáról szólva, J. urnak személyét is megtámadta, még pedig az én véleményem szerint nem a legtisztességesebb módon, én kötelességemnek tartom, — bár a mint mondtam ez különben, hat. i. Belke ur „Ellenészrevételeit“ más modorban tárja, nem tartozott volna a dologhoz bizonyos mérvig J. ur személyének védelmére is kelni Belke ur ellenében, s ha e részben a magyar közmondáskint „Olyan lesz a törülköző, a milyen volt a mosdó“ azt Belke ur róvja fel saját kifakadásának.

Belke ur, J. ur munkájának egész első részéről elégnek lát annyit mondani, hogy annak „A fa mint növény“ czimű fejezete „a növény élettannak rengeteg zuzavara összebonnyolítva a talajismével.“ Szakértő bírálatnak ugyan ennyivel nem igen lehet megelégedni, de itt még legalább a személyeskedés elmaradt. Noha én e részt is egészen másképp fogom fel. Igaz ugyan, hogy J. ur munkájának növényélettani részében csupán rég ismert dolgokat mond el, még pedig nem épen sikerült összeállításban, azonban épen ebből szakember előtt azonnal fel kell tűnni annak, hogy itt nem a tudomány emberével, hanem egy praktikus kertésszel van dolgunk, a kinek, mint annyi más embernek is az a bogara volt, hogy mivel ő már valamit ir, abban olvasottságát is fitogtatni kell, a helyett, hogy adta volna egyszerűen, szárazon eljárását, és elégedett volna meg az e részben szerzett s gyűjtött tapasztalatai elsorolásával. Így fogva fel a dolgot — és szerintem ezt csak is így lehet helyesen

felfogni — azután egész más színben tűnik fel J. ur munkájának kérdéses része is. És azt hiszem nem igen fogja helyeselni senki is azt, hogy Belke ur épen ezért — alább — J. urat „lágy velejű“ czimmel illeti, a mely czimezésnek, legalább az én felfogásom szerint, egy bírálatban — épen oly kevéssé van helye, mint a milyen kevéssé illik oly hang, mint a minőben Belke ur „Ellen észrevételeit“ tartja, egy intézeti tanár szájába, a kitől a miveltséget jogosan követelni lehet.

És hogyan folytatja Belke ur ezen bírálatát tovább? Oly módon, hogy nevétségessé törekszik tenni azt, a mi e nemesítési eljárásban valóban új; mert valóban igen ostobának tarthatja Belke ur, Jelinek urat s véle engem az ismertetőt is, midőn az egész új eljárásról prokatori fogással élve, azt mondja, hogy az nem egyéb, mint az igen régen ismert nyereglapozás. Ha Belke ur J. ur munkáját figyelmesen átolvasta vagy erre az én nem szakértő tollamból eredt ismertetést méltatta volna, láthatta mind két helyen, hogy itt tulajdonképpen nem új nemesítési mód, hanem új nemesítési eljárásról van szó; de e fölött Belke ur, megbírálat helyet annak nevétségessé tétele által akar ismét elurranni, mert igenis azon eljárás: hogy Jelinek nemesítendő fácskáit egy agyag gömbbe foglalja s melegházba ápolja és gondozza biztosítván annak ezáltal sikerülését egész a faiskolába való kiültetésig, sőt az itteni megfogamzását is, ez az ami J. ur eljárásában az „új“ kifejezést megérdemli, és amiért az valóban hivatva van — ez eddigiéknél a fatenyésztés terén nagyobb sikert és több eredményt biztosítani, és amiért én azt az „Erdélyi Gazdá“ban a 163-ik lapon elsorolt okoknál fogva Belke ur szakértő (?) bírálata ellenében és daczára is, most is újra ajánlan; merészlem. És hiába igyekszik Belke ur amaz agyagba való gömbözést nevétségessé tenni, mert épen ez az a mi J. ur eljárásának újdonsága mellett becsét is ad. Ha azt Belke ur nem látja, vagy nem akarja átlátni — arról senkise tehet. Ama 163-ik lapon elmondottakból láthatja azután Belke ur azt is, hogy a mit — bizonyosan az én, mint nem szakértőnek az okulására elmond, a szobában való nemesítésről az előttem épen nem ismeretlen. A mit Belke ur viszont tovább a vadoncok szobában való nemesítéséről még felemlit, hogy azt Franciaország, Belgium és Németország minden nagyobb szerű és jeles faiskolájában már régen elhagyták, arra nézve csak azt vagyok bátor megjegyezni, hogy az épen nem oly igen régen volt, hiszen még az 1868-n Reutlingenben tartott V-ik Deutsch. Pomologen Versammlungban épen Belke ur volt az, a ki azt melegen ajánlotta, s melyről ott Lucas ur is ajánlólag nyilatkozott, és épen ez a nemesítési mód az, melyről egy francia kertészeti lapban — bizony már, hogy mivolt a czime nem tudon — azt olvastam egy francia kertésztől, miszerint ha sikerülne valami olcsó módot kitalálni a szobában nemesített fácskáknak a kiszáradás elleni biztos megóvására, ez a nemesítési mód volna a legolcsóbb és legjobb. És ime most midőn ezt a módot egy egyszerű cseh, kereskedelmi kertésznek sikerült feltálni — s azt 12 évig gyakorolva, meggyőződni az

eljárás helyességéről, akkor az az érdemli meg, hogy ily módon törjön a fölött pálczát, egy oly ember, a kinek az egész írási modorából az tűnik ki, hogy a legnagyobb elfogultsággal, s magával való elteltséggel vette föl a tollat.

Lássá Belke ur nekem tudomásom van arról is, hogy Lucas urnál Reutlingenben is megróbálták a szobában nemesített csemetéket ládákban, melegágyban tenyészteni a kiültetésig, — de ez nem sikerült azért, mivel ott a gyökerek s a fák maguk is tultengettek s az eredmény az lett, hogy mikor kiültették, nagyrésze kiveszett — tehát ez az eljárás kipróbálva se volt s ön mégis ama fentebb említett Német Pomolog gyűlésben azt ajánlotta! — Valjon kijárt itt el lelkiesméretesebben: ön-e, ki a kisem próbált eljárást nyilván egy gyűlésben ajánlotta, vagy Jelinek ur, a ki 12 évi kísérletek eredménye után mutatja be eljárását?

Azon állításán J. urnak, hogy az ő fái a fagygyal jobban daczolnak, az én véleményem szerint csak kétkedni lehet; mert ezt Jelinek csak az 1871-ki fagyból következett, a mikor tény, hogy faiskoláját a fagy megkimélte, míg öregebb fái csaknem mind elpusztultak. Még saját szememmel is láttam kertjében 15—20 éves 1871 évi fagy következtében kiszáradt fákat — de állítását dőreségnek mondani, szerintem senkinek sem szabad, ha az ellenkezőt — a tapasztalásból bebizonyítani nem tudja. Hogy mi jogosítja fel Belke urat ily hangon beszélni — én nem tudom, mivel nincs tudomásom arról egyáltalában, hogy Belke ur oly kertészeti kapacitás volna, a ki tudománya által kivívott tekintélyénél fogva ily hangon beszélhet.

Ha az egész Jelinek-féle eljárás eredménye merő hazugság volna: akkor Belke urnak joga lehetett volna ily modorban, ily hangon végezni vele, de midőn, ha meg akar az eredményekről győződni ott látja felemlítve a helyet, hol erre alkalom nyújtatik, s ott látja feljegyezve a nevet, a kihez ez érdemben írásilag is fordulhat, ha már nekem nem akar hitelt adni, bár azt hiszem még aligha adtam Belke urnak arra okot, hogy szavaimban kételkedjek: — akkor azon modort és azon hangot, melyet a Belke ur „Ellen észrevételeiben“ használ — szeliden kifejezve tisztességes emberhezillőnek mondani nem lehet.

Azon sorokból, melyeket Belke ur, J. ur munkájából utóbb ennek arroganssága bizonyítékául felsorol, én csupán egy öreg, 60 éves embernek lelkesedését olvasom ki, melynél kissé túl hagyta ugyan magát ragadtatni, de kérdem van-e ezért ok egy ily kora embert oly kiméretlenül megróni, midőn az 12 évi kísérleteit s fáradozását oly szép eredménnyel látja megjutalmazva, mint a mily szép eredményt láttam azután érni — Wossowban, herczeg Schwarzenberg Károly uradalmában a kinek igazgatóját Gassauer urat, Belke ur szerint szintén nem szakértőt, a szép eredmények szintén lépre vitték s a ki elépre vitelnek köszönheti azt, hogy ez évben már egyetlen egy kertész fia egy tőline nemesítése folytán m. e. 6000 drb. megeredt, megfogant nemesített gyümölfája van. Valjon képes-e Belke ur egy ember téli nemesítése után ennyi — nem booltott, hanem valóság-

gal meg is fogant s a faiskolában disztlő csemetét a keszthelyi kertben felmutatni? —

A mi pedig Belke urnak azon kifejezését illeti, hogy Jelinek urat, mivel munkáját 3 frt 50 kron árulja, a mit szerinte meg nem ér „aljas zsebmetszőnek nevezi, arra nézve szabadjo egy kérdést tennem, a mely abból áll, hogy ha Belke ur Jelinek urat ezért ily czimmel illeti, — hát annak az embernek micsoda czimet adna, a kiegy, a nemesítés i módokat apró ág metszeteken feltüntető táblát, melynek valódi értékét ki sem lehet tenni, mert nyers ágakból lévén az egyes nemesítési minták összeállítva, egy év alatt annyira, kiszáradtak, hogy többé nem is használhatók, egy gazdasági intézetnek 1 frt 80 kron adott el akkor, mikor az illető maga is gazdasági tanintézeti kertész. A következtetést, a mit ebből hozni lehetne, elhallgatom,

A mi végre magát a Jelinek féle gyümölcsfa-tenyésztési eljárást illeti — kénytelen vagyok a Belke ur logikai gondolkodásához apellálni. Belke ur szerint a szobában való nemesítés legalább megengedhető, hogy a gazda febr. és márcziusban szabad idejét kellemesen és hasznosan eltölthesse, (ezek Belke ur saját szavai) továbbá a Jelinek féle eljárásban semmi új dolgot el nem ismer s végre azt módja, hogy a fiatal fák meteszése csaknem helyes — és mégis „Ellenészrevételei“ befejezésében — nem csak Jelinek könyvének a megvételétől, hanem a gyümölcsfa-tenyésztésnek az előadott modorban való reformálásától is óvja az olvasó közönséget. Ugyan hol vette ezt a logikát Belke ur?

Én nem kérek belőle.

De helyre kell igazítanom még végre Belke urnak azon állítását is, hogy e röpirat figyelmen kívül maradt volna, ha én nem ismertetem, mert biz az már jóval előbb ismertette volt, (1873 febr. 17. nro 7.) a „Vereinigte Frauendorfer Blätterben“ és pedig ott az ára is

kivolt téve 3 frt. 40 krral, tehát Belke ur — ha figyelemme kísérté volna a kertészeti szak lapokat, ime ott már a könyv árát rég láthatta, sőt az ismertetést is olvashata volna, bár oly alakban szintén, a mely alakbani ismertetéseknek én barátja szintén nem vagyok!

Hogy engem Belke ur szakértőnek tart-e vagy sem — azzal biz én keveset törődöm, de azt engedje meg, hogy megjsgyezzem, miszerint legyen meggyőződve, hogy a kertészet terén sem oly könnyű engemet lépre vinni s ha talán azt onnét. következtette, mivel e tenyésztési eljárást én oly fontosságúnak és oly jelentőséggel bírónak láttam, hogy nem sajnáltam a fáradságot, annak eredményeiről saját szememmel, személyesen Wossowba és Czimeliczen meggyőződést szerezni, s azt oly terjedelmesen ismertetni, azt ne tulajdonítsa könnyűbítéségemnek, hanem annak, hogy bizony őszintén bevallva — a hazai faiskolák között vajmi kevés azok száma, melyeknek fatenyésztésén valami nagyon lelkesülni lehetne. Itt még mellesleg felemlitem azt is, miszerint Czimeliczen, a ki most oda fog menni egy és két évesnél öregebb csemetéket találni nem fog, mert legközelebb még a 3 éves csemetéket is mind elhordották a vevők Wossowban ellenben láthatni Jelinek urtól 500 darab teljesen felnevelt és az iskolából kikerült fát is kiültetve, s a mint említém m. e. 6000 dr. idei nemesítést.

És ezzel bocsánatot kérve e lapok t. olvasó közönségétől, hogy ily dologgal valék kénytelen e lapok hasábjait igénybe venni, részemről egyuttal a vitát befejezettnek tekintem. *) Mivel azonban teljesen megvagyok győződve az általam ismerttetett Jelinek-féle gyümölcsfa-tenyésztés jósága és sikeréről, nem állhatok ellent, hogy Belke ur minden vitája daczára is ama gyümölcsfa-tenyésztési eljárásra a t. olvasó közönség figyelmét újból felne hívjam, s azt ne mondjam, a mit Galilei mondott: „és még is mozog“ (E pur si muove.)

Kodolányi Antal.

*) Mi is annak tekintjük azt. Mindkét t. fél nézeteinek szabad nyilvánulást engedvén, az ügynek ily irányban való újra felvételétől el kell állanunk.
S z e r k.

T Á R S A L G Ó.

Világkiállítási levelek.

V.

(G. V.) A bécsi világkiállítás vezérigazgatósága legnagyobb és menthetetlen hibáinak egyikét akkor követte el, midőn az összes gazdasági csarnokokat oly kedvezőtlenül helyezte, hogy a látogató csakis hosszabb gyaloglás után érheti el az óhajtott célt. A jelen világkiállítás vezérelve az egyes országokat földrajzi fekvésük szerint — nyugottól kelet felé — elétüntetni és így mintegy a a civilisatio menetét ábrázolni, de e mellett az osztrák-magyar birodalom mint nagyon is udvarias házi ur érzékeny vesztéséget szenved, mert a legtöbb osztályban mi

képezzük a látható határkövet, melyet a nagy közönség meg sem közelít, mert „már nem érdemes — itt már ugy is vége van!“ Lehet, hogy sokan azt fogják mondani: ne törődjünk a nagy közönséggel, felkeres bennünket a szakértő, kit hazánk termelése érdekel — de mi viszont csekély tapasztalásunkból folyólag azt állítjuk, hogy a szakértő csakis azon országot keresi fel szívesen, mely vagy eléggé ismeretes máris előtte, vagy melyről kedvező értelembe nyilatkozott akár az egyes szakértő, akár a sajtó véleménye. Az elsőre nézve, fájdalom, be kell vallanunk, hogy számos külföldi, bővebb ismerettel, tisztább nézettel bir China és Japanról, mint hazánk földjéről és annak kimerithetetlen kincseiről — és épen a jelen világkiállítás

van arra hivatva, e tekintetben felvilágosítólag és meggyőzőleg hatni! A mi továbbá a kedvező véleményeket illeti, ezeket kedves osztrák szomszédainknál hiába keressük, az elismerést lépésről lépésre haladva nehéz küzdelemmel kell kivívunk és örömmel mondhatjuk, hogy azon kevés idegen, ki bennünket eddig meglátogatott, kapot emelt a magyar bor, magyar buza és gyapju előtt, kíváncsian tudakolta termelési viszonyainkat, szorgalmasan jegyezte az érdekes adatokat és elfogulatlan ítélete nem ritkán azon szavakkal végződött: hogy ő mind erről mit sem sejtett, nékie a termelés ily nagy mérvéről, ily jeles minőségéről fogalma sem volt! Ezen látogatók mindegyikében apostolt nyertünk, mely terjeszti az igaz igéket, de számuk a felsorolt kedvezőtlen körülményeknél fogva nagyon is csekély.

A gazdasági osztály látogatását és tanulmányozását azonban nemcsak a csarnokok általános situációja, hanem azoknak izolálása is szerfelett nehezíti. Ha az ipar-palota mintájára ezek is egy fedél alá véve összefüggő egészben mutatják be az Amerikától Oroszorszáig terjedő tartományokat, a néző érdekes láncolatát szemlélhetné a különbözően fejlett gazdasági viszonyoknak és — mi fő — összehasonlíthatná a különféle vidékek és égövek terményeit. Az egyes gazdasági csarnokok közé számtalan építmény van mintegy beékelve, melynek nagy része nem is a földművelésnek van szentelve, hanem ipart, bányászatot, gépészetet sat. tüntet fel, szóval egy tömkeleget, mely a látogató figyelmét elvonja s fárasztja, még mielőtt tulajdonképeni szakmájának tárgyaihoz elhatolhatna!

Hazánk gazdasága — mint már első levelünkben említettük — három külön helyiségben van bemutatva, melyek közül az egyik az osztrák és orosz osztályok között fekvő udvaron később lett építve; miután az eredetileg utalványozott tér elégtelenné vált. Ezen udvarépítmény (Hof-Einbau) főképen a IV. csoport 2. 3. és 4. alosztályát foglalja magában, azonkívül a 6. és 7. alosztály is néhány képviselőre talál, a II. csoport négy gyűjteményes kiállítás és az 1. alosztály fonható növényei által van bemutatva.

Az udvarépítmény a művészeti csarnok angol osztályával szemközt áll, hivatalosan négy nemzeti lobogó és külön felirattal: „Agriculturballe Ost. Ungarn.“ ellátva. E csarnok azon nagy előnnyel bír, hogy terjedelme nagyon mérsékelt és így sem nem fárasztja, sem nem csalja beláthatatlan távolságba a kíváncsi szemlélőt. A tárgyak elrendezése a hosszfalakkal párhuzamosan négy utat nyit, melyeknek mindegyike más-más látvánnyal kecsegteti a szemet. Ha az ajtón belépve — és egyelőre szemet hunyva — jobbra fordulunk, a hossz- és keresztfal által képezett sarokban elhelyezett állványon hazánknak azon szesz, pálinka és liqueurgyárosait találjuk, kik az u. n. közös (collectiv) állványt vették igénybe; miglen mások költséges emelvényeken és szekrényekben állítják ki gyáraiknak terményeit. A jobboldali első ut tiz közös állványt mutat, mely magyar hazánk legjelesebb boraival diszeleg, a fal

melletti állványoknak mintegy közepén a pozsonyi Palugyay cég külön emelvénye foglal helyet, a szabadon szemközt állók közül a középső Tokaj-Hegyalja nectarjának van szentelve. Az alsó keresztfal jobb felében — a szesz-állvánnyal szemben — a fehértemplomi bortermelők tömeges kiállítását látjuk, melyhez szomszédként gr. Stutenberg József székelyhidi uradalmának gyűjt. kiállítása csatlakozik. E szekrények hátat fordítva, az előttünk elnyomuló szélesebb ut balról a szabadon álló borállványok jobb oldalát, jobbról a magyar kir. pénzügyministerium három nagy dohány- és szivarszekrényét, középett végre néhány kisebb emelvényt — bor és liqueureukkel telve — mutat. Tovább haladva balról Greger és Eben borkereskedők, jobbról Brachfeld és Gschwindt gyönyörű szekrényei tűnnek fel, a csarnoknak mintegy középvonalán Magyarország hiresebb czukorgyárainak gyűjteményes kiállítása foglal helyet, evvel (és az ajtóval) szemben gr. Zichy Ferencz mutatja be diószeghi borait. A harmadik ut jobbról balról külön bor- és szesz-emelvényeket látat, melyeket a terem második harmadában csokoládé és pótkávé; az utolsó harmadban kender és len váltanak fel. A negyedik uton felfelé indulva és jobbra nézve mindenekelőtt gr. Karácsonyi Guidó és a pozsonyi gazd. egyesület tárlatai érdemelnek figyelmet, minket azonban megbocsátható indokoknál fogva főleg egy objectum érdekel: az erdélyi orsz. gazd. egyesület gyűjteményes kiállítása.

A nemzetközi gazdasági jury kirándulása Horsky lovag kolini uradalmába.

Junius 21-ike jelentős nap volt a csehországi gazdaságra, érdekes és élvezetes az idegen vendégekre nézve.

A nagy nap előestéjén vagy 125-ön az északnyugoti vasut bécsi pályaudvarában gyűltünk egybe, köztünk a nemzetközi gazdasági jury számos tagjai, hírlapírók s egyéb hivatalosok, Horsky lovag költségén külön gyorsvonaton hirneves kolini uradalma megismerésére indulandó.

A bécsi nemzetközi kiállítás vezérgazgatósága már régebben nevezetesebb gazdaságokba rendezendő szakkirándulásokat tervezett, azon helyes nézetből kiindulva, hogy a mezőgazdasági üzem sajátlagosságairól csak a helyszínen alkotható szingazdag, teljes kép.

Am de merre, hová indítsák az első kirándulást? ez lett a kérdések kérdése, a tervezet kényes természetű bökkenője.

A magyar-óvári főhercegi uradalom, igaz, nagyon közel fekszik Bécshez, és épp annyira megtekintésre méltó is, ám de Magyar-Óvár Magyarországon van, ha igaz, s külföldi gazdaságba csak nem lehet meneszteni az osztrák tartományok vendégeit?

Fordultak tehát Austriában fűhöz, fához, de mind hiába; egymásután elutasító válaszok érkeztek, hiába, az osztrák főurak sem jelképei az áldozatkészségnek! -- VÉ-

gül akadt egy csehországi gazda, ki Schwarz Senborn báró bizelgő megkeresésére a nemzetközi jury tagjait nem csak szívélyesen elfogadta, hanem saját költségen ellátni, sőt külön gyorsvonaton Bécsből el- és visszavítenni is ajánlkozott.

Ez a kirándulás előzményeinek története.

Elég sajtáságos, hogy a bécsi urak némelyike e kirándulást úgy kívánná felfűtetni, mint a részükről való nagylelkűségnek netovábbját, holott pusztán csak kényszerűség volt, hogy Csehországnak jutott a nemzetközi jury első látogatásának szerencséje; másrészt a csehek sem fogtak késni annak kikürtölésével, hogy az osztrák mezőgazdaságot csak Csehország képviselhetné méltóképpen.

Hallatszik, hogy a második kirándulás is déli Csehországba, Schwarzenberg herceg wittingauai uradalmába rendeztetnék; aztán mégis csak eljőnnének mihozzánk — M. Óvárra is! Hozza Isten a nemzetközi juryt mielőbb közbü-ük; s vajha főuraink ne rettennének vissza az anyagi áldozattól, mibe ily fogadtatás kerül. Van elég oly mintaszerűen kezelt hazai uradalmunk, mely a külföldiekkel bizvást kiállja a versenyt, míg a külföldi gazda-világ nagyban és egészben a legtevesebb fogalmakkal van hazai gazdasági üzemünket illetőleg. Oly jó alkalom a roszul értesült külföldtől a jobban értesülendőhöz folyamodni nem egyhamar kerül ismét; tehát videant consules!

A kiindulási ponthoz visszatérve — sötét éj volt, mikor elindultunk; a pályát esőzések megrongálták volt, nem egy közülünk attól tartott, hogy kellemetlen leend ébredésünk! De én azzal biztattam magam, hogy a gondviselés annyi illustris férfit fölélt fennen örökdi, én meg csak elcsuszom velök.

Elővigyázatból lefeküdtem jó lelkiismeretemre s jól rosszul elaludtam, mire másnap hajnalban felcsudtam, ime már ama reánk nézve örökkéig emlékezetes város táján voltunk, mely in illo tempore hazánkba üzött germanisator bevittelél oly szép hirre tett szert — Csaslau mellett rohogtunk el. Tovább haladtunk az északi cseh medenczén, mely a délinél általában jobb culturállapotban van; kivált a répatermesztés óriási mérvet öltött itt; bármerre tekintünk, czukorrépat látunk.

Jóllehet a kapás növények termesztésével a belterjesebb gazdasági üzem hajnalhasadása kezdődik, s így a répatermesztéssel, mint ok és okozattal a termő talaj kulturállapota szembetűnően emelkedett — nincs oly messze az idő, midőn e termesztési ág tulságos kiterjesztése Csehországban megboszulandja magát. Egyes jelenségek már is következtetni engedik, hogy a répaczukorgyártás itt visszatesést fog szenvedni, vagy legalább lejárt az idő, hogy ez iparággal kézfordulóra nagy vagyonokat lehetne ott szerezni, mint ennekélőtte még nem oly régen, t. i. 1850-től 1851-ig Csehországnak 43 czukorgyára volt, 1857³/₅-ban 75, 186¹/₁-ben 59, 186³/₇₀-ben 98, 187¹/₁-ben 125, 187¹/₂-ben 150, ma 168 van, míg p. o. nálunk 1861-ben 22, 1872-ben 26, ma 28 ily féle gyár létezik.

De lám, mialatt mi itt csevegünk berobogtunk a kősi pályaudvarra, hol reggeli vár reánk, s a Prágából érkezett 35 vendég csatlakozik hozzánk. Az illető erősítés

után és erősbödéssel Gross-Wossekra indultunk, honnan az ünnepiesen fölékitett mozdony Horsky lovag vadaskertjén át a Karlin majorba vitt, hol az épületeken, kazlakon szerte lengtek a zászlók s a gazda a tiszteletünkre felállított diadalív előtt személyesen fogadott. — Körültekintettünk az udvaron, szemben egy magas szellős istálló áll, melyben a trágya, mint nálunk a juhodályokban, a kihordásig érintetlenül megmarad; oldalt két földig érő szalmatető nem csekély mérvben fölkölti az idegenek kíváncsiságát. Az óriási csősz-kunyhó alaku épületek, olcsó ököristállók, melyekben a nagyszarvu magyar ökrök elfelejthetik a honvágyat.

A háttérben nagy csür látható, hosszan elterülő széles ereszszel, mely alatt az éhes, szomjas vándorok villásreggeliznek — ki késsel, ki kanállal.

A major előtti rögtönzött kísérleti téren egy kürt parancshangjára, Horsky lovag számos, saját szerkezetű, vagy tőle módosított eszközei munkába állítatnak; ezután 95 hintón körüljártunk a határban, mely élénken emlékeztetett a Mátra hegységtől délkeletre elterülő vidékre. A csak alig észrevehető hullámzatós síkság a távol ködében szelid halmoktól van körítve. Pusztaság volt e birtok, midőn Horsky lovag 1862-ben megszerezte a kamarától 460,000 forintot, itt futóhomok; sivatag, ott kákás posványok, melyekben vadruczák tanyásztak. S Horsky lovag tíz év lefolyása alatt tagosította birtokát, alagesövek s nyílt árkokkal elvezette a vizeket, melyek annakélőtte a területet minduntalan elönték; márgát hordatott a homokra s a szívós agyagot megkevertette homokkal; a fátlan síkságot 28,000 db többnyire szilva- és cseresznyefákkal beültette; öt majort épített, jó utakat, sodrony-, ló- és gőzmozdony-vasutat stb. készítettett, úgy hogy eme 3516 k. holdra terjedő uradalom ma 1,443,225 forintnyi tőkének 588%-os jövedelmét mutatja föl.

A határban egy két mozdonyos Fowler-féle gőzeke szánt s a sodronyvasut szállítja a márgás agyagot. —

Az Eleonora major mellett el, Bejchor falun át — hol elég nagy rondaságot és elmaradottságot van alkalmunk látni — a kiesén fekvő Horskyfeld nevű kastélyhoz érünk. Ennek háttérében fekvő s drotfonattal körülkerített özeskertben a mesterséges haltenyészde van, melynek termékeit: — csak szószban ugyan — a Karolina majorban már szemléltük.

Tervben volt a Horska nevű szőlő megtekintése is, de az élőtte való záporosók annyira kárt okoztak benne, hogy gazdája nem kívánta ily állapotban bemutatni.

Igy Baroy falun át a Ferencz majorhoz rohogtunk, a részben Sinclair rendszere szerint berendezett magtár megtekintésére.

Az Elbe külvárosban épült nagyszerű czukorgyár futólagosan megsemmisítettén, csakhamar a kolini „ressonze”-ban találtuk magunkat, elfáradt vándorok módjára bőséges libatiókkal áldozva Bachus és Gambirinusnak; így nem csoda, hogy a dictiózás zsillipjei is megeredtek. A nemzetközi összejövetelnek megfelelőleg mindenféle nyelven — még magyarul is — tartattak fölköszöntések, miken ter-

mészetesen azok indignalódtak leginkább — kik szóhoz nem juthattak. — Féltyzenegykor ismét Bécs felé indultunk, magunkkal vive egy tanulságos és élvezetes nap emlékét. Horsky lovag áldozatkészsége és vendégszeretete maradandó helyet foglaland Csehország mezőgazdasági évkönyveiben.*)

Dr. Rodiczky Jenő.

Szőlészeti levelek.

III.

A magfaválasztás és csipdesés után, mely tarthat a gerezdek képződésétől a virágzásig, következik a második kapálás, minden esetre virágzás előtt. A virágzás kezdetétől fogva annak lefolytáig a szőlő között járni s dolgozni nem szabad s ha valaki mégis kapálna, az által szőlő termésit tökéletesen tönkre tenné, mert 1-ór a föld és szőlő pora egybe elegyedve, a szőlő párosodása megsemmisül azonnal, 2-or mert a szőlő virágcsészéje annyira gyenge, hogy nem csak az érintés, hanem bármilyen rázkodás is le hullását idézi elő; ezért mondja Gyürki szőlészeti munkájában: hogy virágzaskor még imádkozni sem szabad a szőlőbe menni.

A virágzás csendes lefolyása után, mikor a szőlőszem akkora, mint egy nadár srét, vagy jobban meghatározva, midőn a szőlő bogyója annyira erősödött, hogy érintés által nem hull le, kezdődik a hónaljzás (kacsozás) Ezen műté könnyebb megérthetése végett a szőlőfa növény élettanából kell felhoznunk legalább annyit a ményyi ide tartozik.

A szőlőfa az első nedvkeringés alkalmával, mi tart Marciustól fogva Május végéig, mely nedvkeringési idény alatt a szőlőfa csak fát nevel és a mult évben készített gyümölcseit állítja elő s fejleszti. Juniusban kezdődik a második nedvkeringés, mikor a szőlőfa, valamint minden gyümölcstermőfa általánosán, már nem csak a fanövés, hanem a jövő évi termés képzésére van a természettől utalva, ilyenkor kezdi jövő évi termő rügyeit fejleszteni annyira, hogy ha például valamely gyümölcsfa nem teremne, az idei ághegyeknek ilyenkor lecsipése által más évre, teljesen gyümölcsözővé lehet tenni. Mennyivel inkább áll ez a szőlőnél, melynek könnyebb megérthetéseért ismét meg különböztetem minden tőnél a háromféle szőlőfát u. m.

1-ór Aggfa, (vénfá, cserfa), mint különböző vidékek szerint szokták el nevezni, erről, mint magfaválasztáskor ugy most is ha valami hajtások lennének levágjuk;

2-or a magfa, jövő évi termőfa, melyen a hónaljzást (illetőleg a hónalj elcsönkítését). — mely kezdődik junius 24-ikén s tart a kanikula kezdetéig a következőkép viszik véghez:

A hónaljzásnál azonban ha azt akarjuk, hogy ok-

szerűen végezhesük tudnunk kell, hogy a szőlő valamint minden fa gyökérzete végén levő szivattyui (a gyökér legfinomabb elágzásai) által gyűjti össze a táperőt s viszik nedvvezető porussain keresztül a fa belső részén és belen a bogokba, a hol mint a gyomorba a gyűjtött nedvet feldolgozva vezeti a leveleibe, itt a levelek, mint tüdők a felesleges részt elpárologtatva a kellető részt pedig a levegőből felsziva, felvéve alkotják vérré, melyet már többé nem a fa belső részén, hanem a fa és haj között az ugy nevezett háncon vezet vissza a gyökérzetbe; ily nedvkeringési processus tudása után lehet csak okszerűleg hóralljazni.

A magfán a bogok növése alkalmával egyszerre képződnek, mint első és főtényezők a jövő évi termő rügyek, ezek tözsomszédságába van a hónalj és egy főlevél — mint tüdő, szembe a rügyekkel átellenbe van egy kapocs, mindezek egyszerre álva elő ugy látszik mintha a természettől egymásért lennének teremtve, legalább egymásnak tesznek szolgálatot; ugyanis ezek egymáshoz a következő összekötetésben vannak: a levél, mint tüdő, a bogból fejlődő rügy segítségire áll, smig a hónaljajtás, mint őrzője védi kedvenc szomszéd rügyét, addig a kapocs belé csipeszkedik a körülette levő tárgyba, hogy fenntarthassa mindeniket.

Mindezeket tudva a hónaljzásnál a következőkép járrok el:

(Vége következik.)

Levelezés.

Cserhalomtáj, junius 26. 1873.

Korán s a lehető legkellemesebb időjárással beköszöntött tavaszunk minden szép reménnyel kecsgettette 3 év óta hanyargatott földrészünket, gazdaközönségünket. Őszvetéseink jól telelve gyönyörűen fejlettek, szántóink könnyen s jól mivelődtek. Jókor megkezdve a tavaszvetést, bevégezhetjük volna még a törökbuza vetést is, ha a kedvező időjárás túlbizakodottá nem teszen, s részint ha az igen jókori vegetatio a később bekövetkező derekre nem emlékeztet. A mező Szt-György napja előtt pár héttel már jó legelőt nyújtott a haszonmarhának. Az erdők zöld lombbal, gyümölcsfánk dús virággal ékeskedtek, s a szőlővenyige egymásra hánytá ki gerezdjeit. A természet egy hónappal járt előre. De az ápril 20-ki eső az időjárást megváltoztatta. Eső esőre hullott, széllal hidegen, s május 1-én dére ébredtünk. Meglett semmisítve általa s a hideg szeles esőzések folytán is minden gyümölcstermésünk. E dére hegyenként, helyenkint kisebb-nagyobb mértékben meg rongálta szőlőterméseinket, mely teljesen sehohy se épülheté ki magát. A föld kérge, a termő talaj megszivájosodott; vetni alig s csak bajjal lehetett s még e hó első napjain is vettetett törökbuza, sőt vetetlen is maradt. Az őszvetések fejlődése is visszaesett, sőt határonként, helyenként inkább a vizet tartó agyagos talajban beütött rá a rozsda, ellepte a gyom, a dudva, — oly annyira, hogy

* Szivesen közöltük t. munkatársunktól a futólagos utirajzot, mint a bécsi közkiállítás egyik mozzanatának körvonalozását s ígérétét bírjuk arra, hogy a most csak röviden érintett jeles uradalom beható leírását is ő utána s általa mielőbb közölhetjük. Szalark.

Melléklet az „Erdélyi gazda“ 25-ik számához.

kiGYOMLÁLTATÁSA sem volt lehetséges. Junius elsejére kide-rült az idő s jóllehet Medárd esőt hozott, beütött a szá-razság s ez beszüntette az ugarlást, megacélozította a földet annyira, hogy a törökbuzát kettőzött napszámdij mellett is alig lehetett kapáltatni. De szerencsére ezen időjárás megakadályozta a rozsda tovább fejlődését s veté-seink tönkre téételét; s így jóllehet a törökbuzának nagyobb része sehogy se fejlődhetett, mégis általán véve jó közepes termés számíthatunk.

Ez időjárás a szénacsinalásra is páratlanul kedvezett.

Méheink már ápril hó végével elkezdtek a rajzást, de aztán a rossz időjárás visszavetette egész Junius derekáig. Most mindnyájan rajzanak, s a műkasokban nagy szorga-lommal gyűjtik a mézet. Az éjjel s ma délelőtt csendes, többrendbeli eső hullott, s ez oly igen várt jótéte-mény, legkivált azért is, mert a szárazság miatt serté-seinket megtámadott torokgyík tán meg fog szünni.

V. E.

EGYVELEG.

* Lapunk 22-ik számában közöltt azon érte-sítésünket, hogy a gyümölcsizelési összejövetelek mltagos Fülel István ur lakásán tartatnak, egyelőre oda kell módo-sítanunk, hogy ezen bíráló összejövetelek a szokott vásár-nap délutánoként az egyleti titkári szálláson fognak meg-tartatni.

(v.) Mint hatnak a különböző trágyaszerek a talaj begyomosodására? — A természetes és mesterséges trágyaszereknek hatásait minden oldalról már eléggé megfigyelték, de figyelmen kívül hagyták azon ér-dekes kérdés megfejtését, vajjon a különböző trágyaszere-ek befolyanak-e a talaj s a növényfeldudvásodására. Hei'n-rieh a tárgynak ez oldalát fogta fel s a különféle trá-gyaszereknek a gyomosodást okozó hatását a veres heré-nél megfigyelte s a gyomosodás mértékét a nyert növény-tömeg százalékaiban kifejezve bemutatta. E kimutatás sze-rint volt a gyomosodás trágyázás nélkül 57 %; — kén-savas ammoniakkal 30 %; chilisalétrómmal 26 %; kén-savval 18 %; — kénsavas magnesiával 10 %; — kony-hasóval 7 %; — kénsavas kálival 5.5 %; — szén-savas mésszel 4.9 %; — égetett mésszel 4.5 %; — superphos-háttal 4.4 %; — gipszszel 1.9 %. — Ezen számokból azt vonhatjuk ki, hogy trágyázás nélkül a gyomok leg-inkább fölkapnak; a légenyartalmu trágyaszerek szintén kedvezni látszanak nekik, míg a mésszók, s ezek közüla gipsz mellett majd egészen eltűnnek. A mésszók ennélfog-va, s elsőrendben a gipsz a hereféléknek specifikus trá-gyaszere s nemcsak tömeges termést hoz létre, hanem a hereféléknek a gyomokkal való létérti küzdelmét segíti. Bizonyára e két körülmény szoros kapcsolatban áll egy-mással s az egyik eset szükségkép vonzza maga után a másikat. — A légenyartalmu trágyaszerek is elősegítik a here tömeges termését, de anélkül, hogy a létérti küzde-lemben őt emelnék, mert általuk az ellenségül föllépő gyo-mok hasonló módon gyámolítva lesznek.

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A h e t i v á s á r		Egy osztrák mérő = 2 nagy véka					Egy mázsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	zab	török buza	széna	szalma	tűzifa	marha hus
Á r a k r a j e z á r o k b a n .										
Kolozsvár	július 3	790—830	670—680	580—600	200—213	410—430	140	145	1000	23
Nagy-Várad	június 24	570—800	630—650	540—600	160—190	360—390	190	110	1000	26
Maros-Vásárhely	június 26	646—710	484—526	455—470	164—190	—	130—200	160—190	1100	22
Károly-Fehérvár	június 28	648—650	590—600	445—450	185—190	—	115—120	80—90	1100	20
Nagy-Szeben	május 30	667—729	560—613	447—487	187—213	400	100—105	70	700	22
Brassó	május 30	689—784	602	437—450	186—194	349	—	—	—	20
Besztercze	június 7	620—720	520	480	180	—	120—160	80—130	750	20
Nagy-Enyed	június 26	625—675	500—575	400—450	185—200	—	220—230	60—70	1100	20
Szamosújvár	június 30	640—730	600—580	420—480	160—170	—	160	50	1200	20
Deés	július 1	780—800	660—700	540—560	170—180	—	180—200	75—100	800	18
Torda	június 14	660—680	520—540	408—500	200—210	—	220—230	70	1400	22

Erdélyi földterhermentesítési kötvény 74 — frt 25 kr. Ezüst árkelet 109.

Bécsi marhavásár: Felhajtattott összesen 3261 drb. hizó ökör. Az árak a megfelelő vásárlási kedv miatt 2—3 frttal emelkedtek; ugyanis: gallicziai 31—33 frt, magyar 30—35 frt, német hizó ökör 32—34 a vágósu ly mázsája.

TARTALOM: A tengeri hasznáról. — Válasz Belke Tivadar ur „Ellenészrevételeire.“ — A méhészet köréből. — Társalgó: — Világkiállítási levelek V. — A nemzetközi gazdasági jury kirándulása Horthy lovag kolini uradalmába. — Szólélezeti levelek III. — Levelezés. — Egyveleg. — Piaczi árak. — Hirdetések. —

Felelős szerkesztő: **VÖRÖS SÁNDOR.**

Hirdetések.

Jelzalog kölcsönök.

Telekkönyvezett földbirtokokra 5000 forinttól a legmagasabb összegig 6% kamat 1% törl. illetőleg 7%-al 32 évi törlesztésre (a visszafizetés előbb is bármikor teljesíthető) a leggyorsabban eszközöl

a hatóságilag engedélyezett általános ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda
Kolozsvárt, óvár, bástyauteza 6. sz.

Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1-től 4-ig. (3.) (23—48.)

Jószág-bérbeadás.

Kolozsmegye alsó kerületében fekvő **N.-Sármás** az 1874-dik év ápril hó 24-től kezdve hat, esetleg több évre haszonbérbe kiadó lévén, a vállalkozni kívánók felhivatnak, hogy Kolozsvártt lakó orsz. ügyvéd **Frits Albert** urnál a feltételeket előre is megtudhatják. Áll ezen fekvő jószág **3846** katasztrális hold tagosított szántó, kaszáló, s a legjobb **marha legelő földekből**; el van látva mindennemű lakó és gazdasági épületekkel; a Kolozsvárról Sz.-Régenig vezető csinált út mellett, s Kolozsvárról öt óra távolságra fekszik, más birtokos a községben nincsen, **gabona termésre és marha tenyésztésre első jószág a Mezőségben.**

(13.)

(5—6)

VICTORIA

bitosító társaság Kolozsvártt

(1)

(alapítva 1865-ben)

(12—24)

melynek biztosítéki alapja az 1871-ki zárlat szerint törzs- és tartalék tőkében s évi bevételekben

5 millió.

Biztosításokat fogad el

Tűz-, jég-, szállítási károk ellen, ugy az ember életére.

Az épület-biztosítási osztálynál kiváló figyelembe ajánlatnak a Victoria által életbeléptetett társas-árvai vagyon- és egyházi biztosítás, mire nézt külön, rendkívül kedvezményes díjszabások vannak megállapítva. Házberendezések, mint: butor-, fehér-, ágy-, ruhanemű stb. kölönös kedvezményben részesülnek a biztosításnál. Ezekon kívül is biztosítás nyújtatik mindennemű lak- és gazdasági épületekre, gyárakra, malmokra, vasuti építkezésekre, kereskedelmi raktárakra, boltban levő cikkekre, nyers és feldolgozott anyagokra, szabadban és fedél alatt levő gabona és széna takarmányokra, — tűz, villámcsapás, robbanás és kihurczolkodás veszélye ellen.

Egyszersmind felhivatik a t. közönség **életbiztosítási** ajánlatait is a Victoriánál tenni meg, mely minden irányu módozataiban a legnagyobb előnyöket nyújtja.

Életbiztosítási példa:

Halálesetre biztosított 2000 forint tőke évenkénti díja:

a biztosító

20 — 30 — 40 — 50 éves

korában kezdőleg

34 frt 60 kr. 45 frt 40 kr. 63 frt 40 kr. 95 frt 20 kr.

Ezekon kívül minden módozatok, mint halálesetben fizetendő tőkék, a biztosítónak még életében fizetendő tőkék, gyermekek számára nevelési kiházasítási vagy férhezmeneteli tőkék, nyugdíj vagy életjáradék összegek, temetkezési költségek biztosítása, ugy túlélési csoportokba beállítás is elfogadtatik, mindnyája kedvezményes díj s a nyereségben 5% részesülés mellett.

Előforduló károk, azonnal becsültetnek és rendeztetnek.

Bővebb felvilágosítással, átnézeti könyvekkel, a díjak iránti tájékozással szolgálnak a társasági felügyelők s a „VICTORIA“ biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvártt.

Wagner.

Szász.